

บทคัดย่อ

งานศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการอุตสาหกรรมและปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้อุตสาหกรรมเซรามิกในจังหวัดเชียงใหม่เจริญเติบโต โดยทำการสำรวจภาคสนามสัมภาษณ์ผู้ประกอบการในเชิงลึก และรวบรวมข้อมูลเชิงสถิติประกอบการวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า วัตถุประสงค์ในการผลิตเซรามิกของจังหวัดเชียงใหม่ในอดีตเน้นเพื่อการใช้งานในชีวิตประจำวัน แต่เมื่อจังหวัดเชียงใหม่ได้รับการส่งเสริมให้เป็นเมืองท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจึงมีการพัฒนารูปแบบการผลิตเป็นเชิงพาณิชย์มากขึ้น ซึ่งได้แก่ ผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้านเรือน สินค้าที่ระลึก เป็นต้น เช่นเดียวกันกับพื้นที่ทำเลที่ตั้ง และการก่อตั้งโรงงานรวมถึงการเช่าพื้นที่เพื่อจัดเป็นห้องแสดงสินค้าก็มีการกระจายตัวตามพื้นที่อำเภอเมือง และอำเภอใกล้เคียงเพื่อความสะดวกของลูกค้าในการเข้าถึงผลิตภัณฑ์ได้มากขึ้น

ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมเซรามิกในจังหวัดเชียงใหม่ เมื่อพิจารณาตามขนาดอุตสาหกรรมพบว่า โรงงานขนาดใหญ่ที่มีปัจจัยด้านเงินทุน จะสามารถเข้าถึงแหล่งเทคโนโลยีการผลิต รวมทั้งการเข้าถึงตลาดต่างประเทศ และการได้รับการสนับสนุนพัฒนาจากหน่วยงานต่างๆ ได้มากกว่าโรงงานขนาดกลางและขนาดเล็กที่อาศัยปัจจัยด้านความเชื่อมโยงกับกลุ่มตัวแทนทางการค้าและกลุ่มลูกค้า โดยที่เน้นตลาดภายในประเทศ และกลุ่มลูกค้านักท่องเที่ยวเป็นหลักเป็นตลาดเฉพาะ (Niche market) ซึ่งรูปแบบการผลิตของโรงงานขนาดกลางและขนาดเล็กจึงมีทั้งลักษณะการออกแบบเอง มีตราสินค้าเป็นของตัวเอง และรับจ้างผลิตตามคำสั่งซื้อของลูกค้า โดยกลุ่มโรงงานที่มีการผลิตตามคำสั่งซื้อของลูกค้าต้องปรับตัวด้านการผลิตโดยเพิ่มสัดส่วนการออกแบบการผลิตเอง มิฉะนั้นอาจไม่สามารถแข่งขันได้ เนื่องจากมีคู่แข่งทางตลาดมาก

ทั้งนี้ปัจจัยสำคัญที่สุดที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมเซรามิกในจังหวัดเชียงใหม่จากอดีตถึงปัจจุบันนั้นคือปัจจัยด้านการท่องเที่ยว เนื่องจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้นำลูกค้าเข้ามาและก่อให้เกิดรายได้ต่ออุตสาหกรรมเป็นอย่างมาก อีกทั้งการท่องเที่ยวยังมีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลากรและเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีการผลิต โดยเฉพาะในด้านการออกแบบที่ต้องตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าที่เป็นนักท่องเที่ยว ซึ่งแนวโน้มอุตสาหกรรมของโรงงานที่มีการผลิตรูปแบบนี้ ยังคงการเจริญเติบโตแบบทรงตัว แต่จะสามารถดำรงอยู่ได้ตราบที่จังหวัดเชียงใหม่ยังคงเป็นเมืองท่องเที่ยวหลักของประเทศและผลิตภัณฑ์ยังคงเป็นที่ต้องการของลูกค้านักท่องเที่ยว